

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-14 ta' Ottubru, 2020

Appell Inferjuri Numru 63/2019/1 LM

Thomas Frank (K.I. Nru 147490A)
(l-appellant)

vs.

Valletta 2018 Foundation
(l-appellata)

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul minn Stephen Muscat (K.I. Numru 420772M) bħala mandatarju speċjali tar-rikorrent assenti **Thomas Frank (K.I. Numru 147490A)**, hawnhekk "l-appellant", mid-deċiżjoni mogħtija mit-Tribunal għat-Talbiet Żgħar (minn issa 'l quddiem "it-Tribunal") fit-12 ta' Frar, 2020 (minn

issa 'l quddiem "id-deċiżjoni appellata") li permezz tagħha t-Tribunal iddeċieda illi:

"... billi filwaqt li jilqa' l-eċċezzjonijiet kollha tal-Fondazzjoni konvenuta, jilqa' t-talba tal-attur limitatament fis-somma ta' disa' mija u sittax-il euro (€916) bl-imgħaxijiet mid-data tas-sentenza, jiċċhadha għall-bqija u bl-ispejjeż jiġu sopportati mill-istess attur."

Fatti

2. Ir-rikorrent istitwixxa proċeduri quddiem it-Tribunal li permezz tagħhom interpella lill-intimata **Valletta 2018 Foundation**, hawnhekk "l-appellata", tersaq għall-ħlas fis-somma ta' tlett elef, erba' mija u ħmistax-il Euro u sebgħa u tmenin ċenteżmu (€3,415.87) li r-rikorrent jippretendi li huma dovuti lillu għal servizzi pprestati minnu fuq inkarigu tal-intimata. Ir-rikorrent jgħid li huwa offra servizzi ta' *storytelling workshops*, produzzjoni ta' film u servizzi relatati li għalihom baqa' qatt ma tħallas mill-intimata.

Mertu

3. Ir-rikorrent qiegħed jippretendi l-ħlas imsemmi mill-Fondazzjoni intimata għal servizzi pprestati minnu fuq inkarigu tal-intimata, liema servizzi kienu jinkludu *workshops* ta' narrazzjoni ta' stejjer, produzzjoni ta' film u

servizzi ancillari, u d-danni u l-ispejjeż legali sofferti mir-rikorrent, u dan wara diversi attivitajiet organizzati mill-Fondazzjoni intimata matul is-sena 2018. Il-Fondazzjoni intimata wiegbet fir-risposta tagħha li l-ammont dovut lir-rikorrent huwa ta' disa' mija u sittax-il Euro (€916), li huwa l-ammont li kien miftiehem bejn il-partijiet qabel ma r-rikorrent ta s-servizzi tiegħu. L-intimata qalet li hija qiegħda tikkontesta li hemm ammonti ulterjuri dovuti minnha lir-rikorrent, u li l-ammont pretiż mir-rikorrent f'dawn il-proċeduri mhuwiex l-ammont attwalment miftiehem bejn il-partijiet. Qalet ukoll li hija dejjem kienet disposta li tħallas dak li hu dovut lir-rikorrent, iżda l-ammont dovut lilu għadu ma tħallasx għaliex il-pretensjoni tar-rikorrent hija għal ammont ogħla minn dak attwalment dovut lilu.

Fl-*affidavit* tiegħu r-rikorrent spjega lit-Tribunal kif huwa gie ingaġġat mill-intimata rigward proġett li l-istess intimata bdiet fl-2017, fejn kellhom isiru diversi attivitajiet kulturali matul is-sena 2018. Spjega kif huwa kien attenda għal *audition workshops* minn fejn kellhom jintgħażlu tmintax-il artist li xogħolhom kien li jirrakkuntaw stejjer għal udjenzi varji. Ir-rikorrent spjega li hu u s-sbatax-il artist l-ieħor, intalbu jipproduċu *script* li kellu jiġi diskuss mad-direttur artistiku tal-Fondazzjoni. Qal li fit-28 ta' April, 2018 huwa gie infurmat li kellu jtella' għadd ta' *workshops* li kellhom iwasslu biex fis-27 ta' Ottubru, 2018 tiġi organizzata parata. Ir-rikorrent qal li sussegwentement huwa gie mgħarraf mill-intimata li din kienet ser tagħmel pagament addizzjonali ta' tliet mitt Euro (€300) lil kull artist, u žied jgħid,

“We were solicited to also prepare a quote for our work, I prepared a quote, the total amount of which was nine hundred and sixteen euro (€916) and this is in actual fact the amount which was agreed with the Foundation.”

Ir-rikorrent qal li hu u l-artisti l-oħra kienu ġew infurmati li l-pagamenti dovuti lilhom kienu ser isiru f'darbtejn, jiġifieri fl-aħħar ta' Lulju u fl-aħħar ta' Ottubru ta' dik is-sena. Qal li fl-14 ta' Ottubru, 2018 huwa kien informa lill-Fondazzjoni intimata li kien ser itella' *video* addizzjonali li huwa kien qiegħed jikkunsidra bħala xogħol addizzjonali, u fl-eżekuzzjoni tal-inkarigu mogħti lilu huwa kien iltaqa' ma' problema minħabba li l-*workshops* li kellhom jiġu organizzati minnu kienu maħsuba għal nies li jsofru bid-*dementia*, u għalhekk huwa ma kienx jaf jekk kienx ser jirnexxielu jtellagħhom kollha b'suċċess jew le. Qal li kien għalhekk li huwa ħareġ bl-idea li jtella' *video* sabiex ikun ċert li kien ser ikollu xi ħaġa x'juri lill-udjenza tiegħu. Kompla jgħid li fil-fatt il-*video* mtella' minnu intwera erba' darbiet mill-Fondazzjoni, u dakinhar li huwa kellu jagħti l-prestazzjoni tiegħu, kien intalab jagħti żewġ prestazzjonijiet. Ir-rikorrent spjega li l-*video* mtella' minnu huwa twil sbatax-il minuta, u għal dan il-*video* huwa qiegħed jippretendi ħlas addizzjonali ta' tmien mitt Euro (€800), apparti l-ammont miftiehem ta' €916. Ir-rikorrent spjega li huwa wasal għal total ta' €3,415.87 minħabba li jridu jingħaddu l-imgħaxijiet fuq dawn l-ammonti kif ukoll l-ispejjeż legali inkorsi minnu. Ir-rikorrent qal li l-Fondazzjoni baqgħet ma ħallsitu xejn mis-somma totali pretiża minnu. Ir-rikorrent spjega li l-ħlas għall-produzzjoni tal-*video* kellu jkun ibbażat fuq l-ammont ta' sigħat li huwa suppost ħadem bir-rata bażika ffissata mill-intimata. Qal ukoll li l-ammont pretiż minnu ġie stabbilit minnu b'mod unilaterali, u ma kien hemm l-ebda

ftehim dwar dan mal-intimata.¹ Ir-rikorrent spjega li għal dan it-tip ta' xogħol l-inqas rata ta' ħlas normalment hija ta' għoxrin Euro (€20) fis-siegħa, filwaqt li l-oġġla rata ta' ħlas normalment titla' għal erbgħin Euro (€40) fis-siegħa, u hu wasal għall-ammont li qiegħed jippretendi billi mmultiplika l-ammont ta' sigħat li ħadem bir-rata ta' ħlas. Ir-rikorrent qal li huwa ħadem tnejn u ħamsin (52) siegħa fuq il-produzzjoni ta' dan il-*video*. Ir-rikorrent qal li apparti l-ħlas għall-produzzjoni tal-*video*, huwa qiegħed jippretendi danni fl-ammont ta' €79.87 għat-tiswija ta' *camera* li ġarbet ħsara waqt waħda mill-prestazzjonijiet li ttellgħu.

Xhud ieħor, **Giuliana Barbaro Sant**, uffiċjal fi ħdan il-Valletta Cultural Agency, xehdet li hija kienet ħadmet fuq il-proġett li kien ipparteċipa fih ir-rikorrent, u spjegat li fis-sena 2017 il-Fondazzjoni Valletta 2018 kienet ħarġet sejha għall-artisti sabiex jipparteċipaw fil-proġett ta' *Orfeo & Majnun*, proġett kofinanzjat mill-Unjoni Ewropea. Ix-xhud qalet li l-artisti li applikaw u ġew magħżula sabiex jipparteċipaw f'dan il-proġett, kienu mitluba jipprezentaw proposta artistika li tinvolvi l-organizzazzjoni ta' *workshops* għall-komunità lokali, li kellhom jiġu pprezentati fis-27 ta' Ottubru, 2018. Ix-xhud spjegat li l-artisti kienu liberi li jagħżlu huma l-mod kif riedu jipprezentaw ix-xogħol tagħhom, u fil-każ tar-rikorrent dan għażel li jorganizza *workshop* flimkien ma' film u prezentazzjoni għall-pubbliku. Ix-xhud spjegat li qabel beda x-xogħol tal-artisti mal-komunitajiet, dawn ġew infurmati li kull artist kien ser jitħallas €600 (VAT

---

¹ Fi kliem ir-rikorrent, "*I am being asked by the Tribunal how I determined the total amount of two thousand and eighty (€2,080) and I explained that this was determined by myself unilaterally and there was no agreement to this effect with the Valletta 2018 Foundation.*"

inkluż) għal kull għaxar sessjonijiet u fl-as massimu sa €300 f'materjali u servizzi oħra li kellhom jintużaw fil-komunità. Ix-xhud qalet li r-rikorrent kien wieħed mill-artisti li ntgħażlu u dan kellu jaħdem ma' grupp ta' anzjani f'residenza tal-anzjani partikolari. Qalet li l-intimata talbet lill-artisti jagħtu deskrizzjoni tal-proġett u kwotazzjoni għas-servizz mitlub, u r-rikorrent kien bagħat *email* b'dokument mehmuż li kien jikkonsisti f'deskrizzjoni tal-proġett artistiku tiegħu ma' residenti ta' Villa Messina u kwotazzjoni għas-servizzi marbuta mal-istess proġett. Fl-istess *email* ir-rikorrent ta lista ta' materjali u servizz li kellu bżonn, li kienu jammontaw għal €316, li kienu jinkludu l-kirja ta' *camera*, servizz ta' editjar ta' film u *SID memory card*, u l-Fondazzjoni aċċettat li tħallsu dan l-ammont. Ix-xhud qalet li għalhekk intlaħaq ftehim li r-rikorrent kellu jithallas €916 għax-xogħol li kellu jagħmel mar-residenti ta' Villa Messina, u fl-1 ta' Lulju 2018, ir-rikorrent bagħat kwotazzjoni bl-istess proposta, għal total ta' €916. Ix-xhud kompliet tgħid li r-rikorrent wettaq ix-xogħol li kien maħsub li kellu jwettaq mar-residenti ta' Villa Messina, u l-prezentazzjoni tiegħu ttellgħet fis-27 ta' Ottubru, 2018. Spjegat li din il-prestazzjoni kienet tikkonsisti minn film qasir li ntwera fil-Kavallier ta' San Ġakbu, u prestazzjoni ta' ftit minuti li ttellgħet quddiem ir-residenti ta' Villa Messina fi Pjazza Kastilja. Ix-xhud qalet li dan il-film kien inkluż fil-ftehim originali bejn il-partijiet. Spjegat li minkejja li r-rikorrent intalab jipprezenta fattura sabiex dan ikun jista' jithallas, dan baqa' ma pprezentax fattura u għalhekk il-flus baqa' ma sarx. Ix-xhud ikkonkludiet billi qalet li l-intimata għadha disposta li tħallas l-ammont ta' €916 lir-rikorrent skont kif miftiehem, iżda l-ebda somma oħra ulterjuri. Waqt il-kontroezami ta' din ix-xhud, din spjegat li *r-raconteurs* kienu ġew infurmati

bir-rati tal-ħlas f'*information session* li nżammet għalihom, u sussegwentement kienet inħarġet il-*brief* uffiċjali li kienet tirreplika dawn ir-rati, kif ukoll *request for quote* li wkoll kienet tirreplika dawn ir-rati.

Id-Deciżjoni Appellata

4. Permezz tad-deciżjoni mogħtija fit-12 ta' Frar, 2020, it-Tribunal ikkonkluda billi laqa' l-eċċezzjonijiet kollha tal-intimata, laqa' t-talba tar-rikorrent limitatament fis-somma ta' disa' mija u sittax-il Euro (€916), bl-imgħaxijiet mid-data tad-deciżjoni appellata, u ċaħadha mill-bqija u ordna li l-ispejjeż jiġu sopportati mir-rikorrent, u dan wara li għamel is-segwenzi konsiderazzjonijiet:

"Illi permezz tal-kawza odjerna l-attur qed jitlob li jiġi rizarċit fis-somma ta' €3,415.87 rappreżentanti kumpens għal servizzi reżi minnu lill-Fondazzjoni konvenuta oltre danni subiti u spejjeż inkorsi minnu bħala konsegwenza tal-inkarigu mogħti lill mill-istess Fondazzjoni konvenuta. Għal tali talba l-Fondazzjoni konvenuta wiegħbet billi filwaqt li ddikjarat li kienet qed taqbel li l-attur kien intitolat għall-ħlas tas-somma ta' €916, ikkontestat l-ammont bilanċjali tat-talba billi eċċepiet li tali somma kienet tmur oltre dak li kien pattwit u miftiehem bejn il-partijiet. Ikkontestat ukoll it-talba għall-ħlas ta' imgħaxijiet għaliex, skont hi, kien l-attur stess li rrifjuta l-pagament spettanti lill u li l-Fondazzjoni kienet lesta tħallas u dan għaliex huwa baqa' jippretendi ammonti ulterjuri.

Illi mill-provi prodotti rrizulta li n-negozju konkluz bejn il-partijiet jinstab regolat permezz ta' kuntratt regolarment miftiehem u aċċettat miż-żewġ partijiet (u li kopja tagħhom tinsab esebita a fol. 10 et seq tal-proċess). Għalkemm jinsab ammess mill-Fondazzjoni konvenuta li l-konvenut baqa' qatt ma ffirma dan il-kuntratt (ara f'dan s-sens xhieda mogħtija minn Giuliana Barbaro Sant waqt is-seduta tas-16 ta' Diċembru, 2019 a fol. 67 tal-proċess), xorta waħda irrizulta ċar li l-istess attur

għadda sabiex jippresta s-servizzi tiegħu a bażi tal-istess kuntratt u kwindi ġie li, skont il-liġi, offra li jippresta s-servizzi tiegħu proprju a bażi tal-kuntratt u 'brief' mogħtija lil mill-Fondazzjoni konvenuta u li l-Fondazzjoni aċċettat is-servizzi tiegħu fuq l-istess bażi.

Illi għaldaqstant tenut kont tal-ftehim vinkolanti bejn il-partijiet, huwa ċar li għandu jsib qabel xejn applikazzjoni l-prinċipju tal-pacta sunt servanda, kif testwalment sancit permezz tal-art. 992 tal-Kodiċi Ċivili u li jipprovdi s-segwenti:

- “(1) Il-kuntratti magħmula skont il-liġi għandhom saħħa ta’ liġi għal dawk li jkunu għamluhom;*
- (2) Dawn il-kuntratti ma jistgħux jiġu mħassra ħlief bil-kunsens ta’ xulxin tal-partijiet, jew għal raġunijiet magħrufin mil-liġi.”*

Tali artikolu, fil-fatt ġie regolarment interpretat mill-Qrati tagħna bis-segwenti mod:

*“Il-prinċipju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratti jibqa’ dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali għandu jiġi rispettata u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u tiġi osservata. *Pacta sunt servanda*. Dan iwassal għal prinċipju ieħor stabbilit li jirritjeni li l-kuntratti għandhom jiġu esegwiti ‘*in bona fede*’ u li jobbligaw mhux biss dak li jingħad fihom, iżda wkoll għall-konsegwenzi kollha li ġgħib magħha tali obligazzjoni.” (Fenech Salvu vs Malta Dairy Products Limited deciza mill-Onor. Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fit-30 ta’ Ottubru, 2003, fost diversi oħrajn).*

Illi għaldaqstant huwa ċar li anke fil-każ in eżami l-partijiet huma ritenuti li jwieġbu għall-obbligi tagħhom kif minnhom stess pattwiti u li, in linea mas-surriferit, jikkostitwixxu l-liġi li tirregola n-negozju ta’ bejniethom.

Illi perdipiu’ t-Tribunal ma jistax ma jinnutax illi r-rappreżentanta tal-Fondazzjoni Giuliana Barbaro Sant xehdet diversi drabi u kull darba kkonfermat illi l-partecipanti kollha fil-proġett ta’ Orfeo Majnun, inkluż allura l-attur, kienu ben konsapevoli tal-ftehim milħuq magħhom u dan għaliex it-termini u kundizzjonijiet applikabbli għax-xogħol tagħhom ġew ripetutament reżi a konoxxenza tagħhom fil-laqgħat li saru u wkoll permezz tal-kitba (ara f’dan is-sens l-affidavit ta’ Giuliana Barbaro-Sant a fol. 51 et seq tal-process).

Illi fuq kollox huwa l-istess attur li, kemm permezz tal-eċċezzjonijiet mogħtija u kif ukoll permezz tax-xhieda tiegħu, fl-ewwel lok ma ppruvax jattakka dak miftiehem mal-Fondazzjoni konvenuta tant illi huwa stess ħareġ kontijiet proprju in linea ma’

dak li kien gje pattwit (ara f'dan is-sens kontijiet li jinsabu esebiti a fol. 12 u 13 tal-proċess). Huwa fil-fatt li jillimita ruħu billi jikkontendi li parteċipanti oħrajn fl-istess proġett tħallsu għal kull element ta' xogħol provdut minnhom u hu jikkontendi li l-istess għandu jseħħ fil-konfront tiegħu.

Illi in materja ta' interpretazzjoni ta' kuntratti l-art. 1002 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi espressament li:

“Meta l-kliem ta' konvenzjoni, meħud fis-sens li għandu skont l-użu fiż-żmien tal-kuntratt, hu ċar, ma hemmx lok għal interpretazzjoni.”

It-Tribunal fela bir-reqqa l-kuntratt maqbul bejn il-partijiet u d-dicitura hemmhekk użata, anke avut rigward għall-verżjonijiet mogħtija mill-partijiet rispettivi, ma tħalli lok għal ebda interpretazzjoni. Fil-fatt jinsab provdut, skont l-istess kuntratt li kull parteċipant kellu jippreżenta “10 workshops per assigned community” u li l-pagament relattiv kien ser ikun “based upon the number of workshops held with the assigned community, against the presentation of an invoice” għal total ta' €600 ex-VAT. Jinsab ukoll preċiżat li oltre din is-somma ta' €600 “no other financial assistance will be provided by the Foundation unless by agreement in writing.” Mill-provi prodotti rriżulta wkoll li, sussegwentement il-Fondazzjoni aċċettat li tirriżarċixxi lill-parteċipanti għall-ispejjeż inkorsi minnhom (sa massimu ta' €300). F'dan ir-rigward Giuliana Barbaro Sant fissret is-surriferit u l-istess attur oltre li ħareġ kontijiet in linea mas-surriferit (kopji esebiti a fol. 12 u 13 tal-proċess) jikkonferma li “through this document dated 28th April, 2018 (...) we were informed of the actual rate which we were going to get paid for our services” u fil-fatt ikompli sabiex jikkonferma proprju dak li eventwalment xehdet dwaru Giuliana Barbaro Sant abbażi tal-istess dokument li ż-żewġ partijiet jirreferu għalih bħala l-kuntratt li a bażi tiegħu ġew prestati s-servizzi mertu tal-kawża odjerna. L-istess attur jikkonferma kwindi li, oltre s-somma massima ta' sitt mitt euro (€600) skont l-istess kuntratt kien intlaħaq ftehim li jkun hemm pagament addizzjonali sa massimu ta' tliet mitt euro (€300) għall-ispejjeż inkorsi mill-istess parteċipanti (ara f'dan is-sens xhieda tal-attur mogħtija minnu waqt is-seduta tal-5 ta' Ġunju, 2019). Għaldaqstant huwa ċar li m'hemm ebda lok għal interpretazzjoni dwar il-pagament spettanti lill-attur għar-rwol tiegħu f'tali proġett.

Illi kieku dan ma kienx waħdu biżżejjed sabiex jeskludi kwalunkwe interpretazzjoni differenti tal-istess kuntratt kif avvanzata mill-attur, lanqas ma ssib it-teżi tiegħu ebda riskontru fattwali mill-provi prodotti. Huwa minnu li l-attur prova, fi stadju

posterjuri tal-istess kuntratt, javvanza l-pretiza tiegħu għal ħlas fir-rigward ta' xogħol li huwa kien qiegħed unilateralmment jikkunsidra addizzjonali. F'dan ir-rigward diġà ngħad li l-prinċipju regolatur tal-kuntratti huwa proprju dawk li kuntratti vinkolanti bejn il-partijiet "ma jistgħux jiġu mħassra ħlief bil-kunsens ta' xulxin tal-partijiet, jew għal raġunijiet magħrufin mil-liġi." Huwa l-istess attur li jammetti madankollu li, "at that stage we could not agree on any additional payments which were not due to me" (xhieda mogħtija mill-attur waqt is-seduta tal-5 ta' Ġunju, 2019) għalkemm sussegwentement jiċċita u jesebixxi email li, skont hu, wasslet għall-ftehim li huwa jitħallas għal xogħol addizzjonali fir-rigward tal-filmat tiegħu. Madanakollu t-Tribunal qara sew din l-email u minnha ma tista' tinsilet bl-ebda mod xi aċċettazzjoni da parti tal-Fondazzjoni li hija kienet disposta li tvarja dak orġinarjament maqbul mill-attur u tħallsu għal xi xogħol li huwa kien qed jikkunsidra unilateralmment bħala addizzjonali u wisq inqas jirrizultaw rati ġodda li a bazi tagħhom tista' tiġi ġustifikata t-talba attriċi għas-somma sħiħa minnu pretiza. Fil-fatt, mistoqsi mill-istess Tribunal fir-rigward tas-somma addizzjonali mitluba minnu huwa wieġeb hekk: "I am being asked by the Tribunal how I determined the total amount of two thousand and eighty (euros)(€2080) and I explain that this was determined by myself unilaterally and there was no agreement to this effect with the Valletta 2018 Foundation." (xhieda mogħtija mill-attur waqt is-seduta tal-25 ta' Ġunju, 2019). Ċertament li dan mhuwiex il-mod illi bih jintlaħaq ftehim dwar kumpens għal servizzi pattwiti jew jiġi varjat ftehim milħuq b'rati stabbiliti u vinkolanti bejn il-partijiet. L-attur kien ben konsapevoli tal-kundizzjonijiet relattivi għax-xogħol tiegħu u aċċettahom bl-għażla tiegħu li joffri li jipparteċipa f'tali proġett proprju skont tali kundizzjonijiet. F'każ ta' riservi għall-istess seta' faċilment jagħzel li ma jidhox għal tali xogħol u mhux jidhol għalih proprju skont tali kundizzjonijiet u imbagħad jittenta jvarja l-istess wara.

Fir-rigward tas-sottomissjonijiet tal-attur li huwa intitolat għall-ħlas pretiż minnu għaliex ħaddieħor ukoll tħallas oltre dak pattwit, irrizulta kjarament ukoll mill-provi prodotti li l-Fondazzjoni applikat b'mod uniformi t-termini u kundizzjonijiet kollha pattwiti minnha mal-parteċipanti rispettivi u li ħadd mill-istess parteċipanti ma ġie b'xi mod favorit jew preġudikat fil-ħlas spettanti lilu għax-xogħol imwettaq minnu. Saħansitra ġew esebiti kontijiet u riċevuti ta' ħlas rigwardanti terzi persuni għas-serħan tal-moħħ tal-istess attur (sigillati a fol. 69 tal-proċess). L-attur, tramite r-rappreżentant legali tiegħu, prova jaqjem dubju dwar kif tħallsu ċertu parteċipanti partikolari imma f'dan ir-rigward ġie imfisser ampjament u bl-aktar mod ċar li ħadd

mill-partecipanti ma ġie mħallas aktar minn darba għax-xogħol tiegħu (u li kull pagament, kif kjament indikat fl-istess kuntratt, huwa bażat fuq kull komunità li r-racconteur rispettiv ikun responsabbli għaliha u skont ir-rati surriferiti għal kull komunità). Fil-fatt irrizulta ċar li, b'referenza għad-dokumenti ufficjali maħruġa mill-istess Fondazzjoni (Dok. GBS1 esebit a fol. 62 tal-proċess) oltre milli b'referenza għall-kontijiet u riċevuti esebiti anki fir-rigward ta' terzi persuni, kulħadd jidher li tħallas proprju dak pattwit b'mod uniformi mar-racconteurs kollha mingħajr ebda privileġġ jew diskriminazzjoni bejn l-attur u l-bqija tal-partecipanti.

Illi tenut kont tas-surriferit huwa ċar li t-Tribunal huwa marbut li japplika l-ftehim kif milħuq bejn il-partijiet u li jinterpretah in linea mad-diċitura ċara u univoka utilizzata fl-istess ftehim u in linea ma' dak li, fuq kollox, irrizulta wkoll mill-provi prodotti. F'dan ir-rigward it-Tribunal jnnota li ġustament il-Fondazzjoni mhux qed tikkontesta s-somma ta' €916 bħala dovuta lill-attur proprju in linea ma' dak miftiehem bejniethom.

Ai fini ta' kompletezza jingħad ukoll li ma tressqu ebda provi dwar danni li setgħu ġew sofferti mill-attur, senjatament iċ-ċirkostanzi partikolari ta' fejn u meta suppost inkisret din il-camera tiegħu jew provi oħrajn tal-ħsara lamentata minnu f'dan ir-rigward bħal irċevuti jew stimi.

Konsegwentement it-Tribunal ser jgħaddi sabiex jilqa' t-talba limitatament fir-rigward tas-somma ta' disa' mija u sittax-il euro (€916) u jiċhadha għall-bqija. Fir-rigward tal-ispejjeż u l-imgħaxijiet għandha raġun ukoll il-Fondazzjoni li tikkontesta tali pretensjoni da parti tal-attur. Jirrizulta li sa minn in limine litis il-Fondazzjoni kienet qed toffri l-pagament li huwa dovut lill-attur in linea mal-ftehim milħuq minnu, anke jekk għas-saldu tad-drittijiet u pretensjonijiet tiegħu imma l-konvenut baqa' jinsisti għal pagamenti ulterjuri li pależament ma kienx intitolat għalihom. Hekk ukoll jirrizulta li l-ispejjeż ġudizzjarji ġew inkorsi miż-żewġ partijiet proprju bħala konsegwenza tas-surriferit u kwindi hawn ukoll il-Fondazzjoni konvenuta m'għandhiex tiġi kundannata tħallas ebda parti minn tali spejjeż.

Għaldaqstant it-Tribunal qiegħed jaqta' u jiddeciedi dan il-każ billi filwaqt li jilqa' l-eċċezzjonijiet kollha tal-Fondazzjoni konvenuta, jilqa' t-talba tal-attur limitatament fis-somma ta' disa' mija u sittax-il euro (€916) bl-imgħaxijiet mid-data tas-sentenza, jiċhadha għall-bqija u bl-ispejjeż jiġu sopportati mill-istess attur."

L-Appell

5. Ir-rikorrent ipprezenta l-appell tiegħu fit-3 ta' Marzu, 2020, fejn -

“... jitlob bir-rispett sabiex filwaqt li dina l-Onorabbli Qorti tikkonferma dik il-parti tas-sentenza fejn ikkundannat lill-Fondazzjoni intimata tħallas is-somma ta' disa' mija u sittax-il euro (€916), tirriforma l-bqija tas-sentenza appellata billi tħassar u tirrevoka l-istess partijiet u minflok tikkundanna lill-Fondazzjoni intimata tħallas is-somma kollha mitluba bl-imgħax kummerċjali, u bl-ispejjeż ġudizzjarji kollha, inklużi l-ispejjeż ta' dan l-appell.”

L-appellant jgħid li jhoss ruħu aggravat bid-deċiżjoni tat-Tribunal għaliex fil-fehma tiegħu t-Tribunal għamel interpretazzjoni żbaljata tal-fatti kif stabbiliti, filwaqt li skarta għalkollox prinċipji ta' dritt. L-appellant għamel riferiment għall-parti konklussiva tad-deċiżjoni tat-Tribunal fejn intqal li l-partijiet baqgħu qatt ma ffirmaw kuntratt bejniethom, iżda minkejja dan ir-rikorrent xorta għadda sabiex jippresta s-servizz tiegħu abbażi ta' dan il-kuntratt mhux iffirmit. L-appellant qal li kuntrarjament għal dak li ntqal mit-Tribunal f'din il-parti tad-deċiżjoni, mill-fatti għandu jirriżulta li meta l-Fondazzjoni appellata baġhtitlu l-iskrittura privata biex jiffirmaha, huwa kien diġà ta s-servizzi tiegħu, u għalhekk ma jstax ikun li huwa ppresta s-servizzi tiegħu abbażi ta' dik l-iskrittura. Żied jgħid li kieku ffirmat dik l-iskrittura, kien ikun qiegħed jirrinunzja għal dak li l-partijiet qablu u ftiehm u dwaru verbalment, u huwa għalhekk li huwa qatt ma ffirmat dik l-iskrittura. Kompla jgħid li l-appellata riedet li l-ftehim bejn il-partijiet ikun formalizzat bil-kitba, u din il-kitba ma tistax titqies li hija ftehim formali jew vinkolanti ladarba ma gietx iffirmita minnu. L-appellant qal li huwa għalhekk li mhux ser iwieġeb għall-ebda obbligu li jirriżulta minn din l-

iskrittura privata. L-appellant qal li t-Tribunal kellu jibbaža d-deċiżjoni tiegħu fuq il-ftehim li huwa kellu mal-appellata, u dan indipendentement mill-iskrittura privata, li huwa jgħid li t-Tribunal kellu jinjora ladarba ma gietx iffirmata minnu. Qal ukoll li l-ftehim vinkolanti li kien jeżisti kien jirreferi għal għaxar (10) *workshops* u mhux ukoll għall-film li huwa pproduċa, għaliex il-film kien *an afterthought* wara li huwa wera t-tħassib tiegħu li l-*workshops* ma jkunux jistgħu isiru peress li kien ben konxju mill-fatt li l-udjenza maħsuba għal dawn il-*workshops* kienet tinkludi nies li jista' jkollhom problemi ta' mobilità. L-appellant għamel riferiment għall-iskambju ta' *emails* li huwa kellu ma' Pamela Kerr, fejn kien qalilha li l-*video* kellu jitqies bħala xogħol addizzjonali u ma kellux jitqies bħala parti mill-kuntratt originali. Għal din l-*email* Kerr kienet wiegħbet billi rringrazzjatu tal-kjarifika, li l-appellant qal li tindika li kien hemm aċċettazzjoni taċita ta' dak propost minnu, u dan ladarba l-ftehim inkwistjoni jista' jitqies li huwa wieħed kummerċjali. Żied jgħid li Kerr bl-ebda mod ma pprotestat għall-fatt li l-appellant kien qiegħed iqis ix-xogħol tal-*filming* bħala xogħol addizzjonali. L-appellant qal li minkejja li ma kienx hemm ftehim bejn il-partijiet dwar ir-rata li kellha titħallas għall-*film*, it-Tribunal kien żbaljat meta kkonkluda li ladarba ma kienx hemm ftehim dwar ir-rata, mela allura ma kellux ikun hemm ħlas għall-film, u qal li t-Tribunal kellu obbligu jevalwa r-raġonevolezza tat-talbiet tiegħu. Kompla jgħid li mill-provi għandu jirriżulta li mhux minnu li r-*raconteurs* tħallsu b'mod uniformi għax-xogħol li huma għamlu rigward dan il-proġett, u fil-verità kien hemm numru ta' artisti li tħallsu darbtejn għall-istess *presentation* li għamlu mal-istess komunità. Qal li huwa tħallas biss għal *presentation* waħda u mhux tnejn u għall-produzzjoni tal-film

li huwa hejja bħala *fallback*, li dwaru hemm ftehim ċar li kellu jkun hemm ħlas addizzjonali, huwa baqa' ma tħallasx.

Ir-risposta tal-appell

6. Fir-risposta tal-appell tagħha l-appellata wiegħbet li minkejja li l-appellant isostni li t-Tribunal interpreta l-fatti b' mod żbaljat u skarta għalkollox ċerti principji ta' dritt, jirrizulta mid-deċiżjoni appellata li t-Tribunal ra u studja sew il-provi prodotti quddiemu u għamel evalwazzjoni dettaljata tagħhom. L-appellata qalet li għalhekk id-deċiżjoni tat-Tribunal għandha tigi kkonfermata fl-intier tagħha. L-appellata qalet li l-aggravju tal-appellant jicċentra madwar il-fatt li huwa ma kienx iffirma l-kuntratt mal-Fondazzjoni Valletta 2018, u allega li min-naħa tiegħu huwa naqas milli jiffirma dan il-kuntratt għax wara li għamel ix-xogħol artistiku li kien miftiehem li kellu jagħmel, huwa ntalab jiffirma kuntratt b'termini u kundizzjonijiet li kienu differenti minn dawk miftiehma bejn il-partijiet. L-appellata qalet li l-appellant mhux jinterpreta sew l-fatti kif graw, u x-xogħol artistiku li għamel l-appellant kien abbażi ta' sejha pubblika li kienet ħarġet l-intimata fl-2017. Spjegat li dak iż-żmien hija kienet irċeviet applikazzjonijiet mingħand diversi artisti, u l-artisti li ntgħażlu mid-direttur artistiku tal-proġett, ingħataw *brief* b'deskrizzjoni tax-xogħol li dawn kienu mistennija li jwettqu, u r-rata tal-ħlas x'kellha tkun. L-appellata qalet li kien għalhekk li l-appellant baġhat żewġ *emails* b'*quotations* annessi magħhom, fejn ikkonferma li huwa kien dispost jaċċetta l-ħlas ta' €600 għax-xogħol

artistiku, €300 għall-materjal u €16 għal spejjeż oħra. Spjegat li kien għalhekk li l-appellata qablet li tħallas l-ammont ta' €916 lill-appellant. Spjegat li kien wara li ntlahaq dan il-ftehim li l-appellata kienet bagħtet kuntratt lill-appellant bid-dettalji ta' dan il-ftehim sabiex il-kuntratt ikun iffirmit miż-żewġ partijiet. L-appellata qalet li mhux minnu li wara li l-appellant ta s-servizzi tiegħu lill-appellata, hija bagħtitlu ftehim b'termini u kundizzjonijiet li kienu differenti minn dawk li kienu miftiehma bejn il-partijiet. L-appellata qalet li l-fatti kif spjegati mill-appellant fir-rikors tal-appell tiegħu, jikkontrastaw max-xhieda li huwa ta quddiem it-Tribunal, u qalet li kuntrarjament għal dak allegat mill-appellant fir-rikors tal-appell, il-ftehim bejn il-partijiet kien sar qabel saru l-*workshops* u l-preżentazzjoni tal-*workshops*. L-appellata qalet li t-termini tal-kuntratt kienu ċari għall-partijiet u l-appellant kien qabel mat-termini u mar-rata ta' ħlas stipulati f'dan il-ftehim. Kompliet tgħid li għalhekk dak allegat mill-appellant li l-iskrittura privata mibgħuta mill-appellata kienet maħsuba biex hu jirrinunzja għat-termini tal-ftehim bejn il-partijiet, m'għandhiex mis-sewwa. L-appellata tgħid li mhux minnu li t-Tribunal għamel apprezzament ħażin tal-provi jew skarta għalkollox il-prinċipji ta' dritt. L-appellata qalet li l-prinċipju li kellu jirregola dan il-ftehim kien dak ta' *pacta sunt servanda*, u jekk waqt l-adempiment tal-ftehim bejn il-partijiet, l-appellant jara li dan il-ftehim kien ta' żvantaġġ għalih, huwa xorta waħda ma kellux id-dritt li jinnegozja dan il-ftehim mill-ġdid. L-appellata qalet li l-fatt li l-kuntratt baqa' ma ġiex iffirmit mill-partijiet ma kienx dovut għal xi nuqqas min-naħa tagħha, għaliex hija bagħtet diversi *emails* u ittri registrati fl-indirizz tal-appellant barra minn Malta sabiex dan jersaq għall-iffirmar tal-kuntratt, iżda dan baqa' jittratjeni. L-appellata

qalet li ma jkunx ġust mal-artisti l-oħra li wara li kien hemm qbil dwar ir-rata, hija tasal għal arrangament differenti mal-appellant, wara li kien l-appellant stess li ammetta li kien hu li bidel il-kundizzjonijiet tal-ftehim oriġinali b' mod unilaterali. L-appellata qalet li saħansitra meta applika biex jipparteċipa f'dan il-proġett, l-appellant kien diġà jaf x'kienu l-kundizzjonijiet u r-rata tal-ħlas għal dan il-proġett, u l-appellant bagħat diversi ittri fejn indika li kien qiegħed jaċċetta dik ir-rata ta' ħlas. L-appellata qalet li l-unika prova li ġab l-appellant li għamel xogħol addizzjonali, kienet kopja tal-*email* li huwa bagħat lil ċerta Pamela Kerr, impjegata tal-Fondazzjoni, fejn infurmaha li t-tieni *video* prodott minnu kellu jiġi kkunsidrat bħala xogħol addizzjonali. L-appellata qalet li dan id-dokument la jindika x'kien ix-xogħol żejjed imwettaq mill-appellant u lanqas b'liema rata huwa kellu jitħallas għalih. L-appellata żiedet tgħid li l-appellant qatt ma kiteb lill-Fondazzjoni sabiex jinfurmaha li kien qiegħed jippretendi ħlas addizzjonali, u kien biss wara li l-proġett kien sar u għadda ħafna żmien li dan bagħat ittra lill-appellata fejn talab ħlas iżjed minn dak li kien oriġinarjament miftiehem bejn il-partijiet. L-appellata qalet li anki li kieku l-appellant għamel talba formali sabiex jirċievi ħlas iżjed minn dak li kien ġie mifthiem, talba bħal din qatt ma setgħet tiġi aċċettata, u l-appellant kien ikollu jirrinunzja għall-parteeipazzjoni tiegħu f'dan il-proġett, u dan għaliex il-proġett kien regolat mill-*Public Procurement Regulations* tal-Gvern Malti u minn sistema ta' finanzjament mill-Unjoni Ewropea. L-appellata qalet ukoll li l-allegazzjoni li qiegħda ssir mill-appellant li kien hemm għadd ta' artisti li tħallsu iżjed għax-xogħol li wettqu fuq dan il-proġett, m'għandhiex mis-sewwa u kien hemm biss każ ta' artist wieħed li ħadem fuq żewġ proġetti ma' żewġ komunitajiet

differenti, u li għalhekk tħallas għaż-żewġ proġetti. Dan kollu huwa kkorrororat mill-provi u mid-dokumenti li tressqu quddiem it-Tribunal, ziedet tgħid l-appellata, fejn ġew ipprezentati l-fatturi tal-artisti bħala prova li kulhadd tħallas bl-istess rata.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

Din il-Qorti sejra tgħaddi sabiex tikkonsidra l-aggravji fir-rikors tal-appell imressaq mill-appellant, ir-risposta tal-appellata, u dan fid-dawl tad-deċiżjoni mogħtija mit-Tribunal.

L-ewwel aggravju: it-Tribunal interpreta l-fatti b'mod żbaljat.

7. L-appellant istitwixxa proċeduri quddiem it-Tribunal sabiex jithallas dak li huwa jippretendi li huwa dovut lil mill-appellata rigward servizzi li huwa ppresta lill-istess appellata, konsistenti fl-organizzazzjoni ta' numru ta' *workshops* ta' narrazzjoni ta' stejjer lil persuni residenti f'dar tal-anzjani partikolari. Il-Fondazzjoni appellata qiegħda tikkontesta parti mill-ammont pretiż mill-appellant, filwaqt li l-appellant qiegħed jippretendi hlas li jeċċedi t-tlett elef Euro (€3,000) għax jgħid li min-naħa tiegħu huwa għamel xogħol li jmur lil hinn minn dak li kien miftiehem bejn il-partijiet. Ġie spjegat li dan ix-xogħol li ma kien hemm l-ebda ftehim dwaru, kien jikkonsisti fil-produzzjoni ta' film li r-rikorrent hejja bħala *fallback* f'każ li l-prestazzjoni maħsuba minnu ma

tkunx tista' tittella' wara li qies li l-udjenza li kellha tattendi għall-prestazzjoni tiegħu aktarx li kienet ser tinkludi għadd ta' persuni bi problemi ta' mobilità. L-appellant, filwaqt li jirrikonoxxi li l-ftehim li kellu mal-Fondazzjoni appellata kien regolat minn ftehim verbali u minn skrittura privata li ntbagħtet lilu mill-istess Fondazzjoni sabiex jiffirmaha, jgħid li din l-iskrittura privata ntbagħtet lilu wara li huwa kien diġà ta s-servizzi tiegħu lill-appellata. L-appellant jispjega li skont it-termini tal-imsemmija skrittura, huwa ma kienx ser ikollu dritt għal ħlas ta' aktar minn disa' mija u sittax-il Euro (€916). L-appellant jgħid li fi skambju li huwa kellu ma' waħda mill-uffiċjali tal-appellata, Pamela Kerr, kien spjega li l-film li kien ħejja kellu jitqies bħala xogħol addizzjonali, u dan kien ġie aċċettat mill-istess Kerr. L-appellant jgħid li kien hawnhekk li twieldet ir-rabta kummerċjali li bis-saħħa tagħha huwa kellu jithallas għax-xogħol addizzjonali mwettaq minnu. L-appellant spjega li l-film imħejji minnu fil-fatt intwera, u huwa għalhekk li qiegħed jippretendi ħlas tiegħu.

Il-Qorti kkonsidrat il-pożizzjoni tal-appellata, li spjegat li kien hemm sejha pubblika għall-artisti, li minnhom intgħażlu sbatax-il artist li kellhom jikkontribwixxu għal dan il-proġett, li kollha kemm huma ngħataw *brief* bid-deskrizzjoni tal-proġett u bir-rata li kellhom jithallsu. L-appellata spjegat kif il-ftehim maqbul oriġinarjament bejn il-partijiet kien għal ħlas fl-ammont ta' €600, imma sussegwentement ġie deċiż li l-artisti setgħu jingħataw ħlas addizzjonali ta' €300 oħra sabiex ikopru spejjeż u xiri ta' materjali. L-appellata qalet li mhux minnu li l-iskrittura privata bil-ftehim bejn il-partijiet intbagħtet lill-appellant wara li dan kien lesta x-xogħol. Qalet li x-xogħol kollu li kien

mistenni li jwettaq l-appellant kien inkluz fil-*brief* mogħtija lilu. L-appellata qalet li hija qatt m'aċċettat li l-appellant kellu jithallas aktar mill-ammont miftiehem ta' €916, u ċaħdet li kien hemm artisti li ħadu ħlas addizzjonali apparti dak oriġinarjament miftiehem mal-Fondazzjoni.

Mill-*brief* tat-28 t'April 2018 li ntbagħtet lill-artisti li wrew interess li jipparteċipaw fil-proġett, jirrizulta li oriġinarjament l-appellata kienet offriet ħlas ta' €600 għal kull intervent artistiku li kellu jittella' fil-komunità. Din il-*brief* kienet tgħid espressament ukoll li,

"Other than the Sum mentioned above, no other financial assistance will be provided by the Foundation unless by agreement in writing."

Mill-korrispondenza li l-appellant kellu ma' Pamela Kerr, *artist & workshop coordinator*, f'*email* mibgħuta liha fit-13 ta' Ottubru 2018 l-appellant infurmaha illi,

"... I will finish it on the 24th of October, the other one is for my project but I'm not sure if I can finish this until the 27th because I did more sessions with the community than expected and the video was just a replacement in case of the circumstances (health issues, transport issues from the elderly or similar). ... Just wanted to mention that the second video would be additional work and is not part of the contract when we do the performance."

Ir-risposta ta' Kerr kienet, *"Thank you for the clarification."*

Minn dawn il-provi li t-Tribunal kellu għad-dispożizzjoni tiegħu, din il-Qorti tqis li ma tirrizultax l-aċċettazzjoni taċita li l-appellant qiegħed jinsisti li skattat mir-

risposta mibgħuta lilu minn Kerr. Il-Qorti tirrileva li l-*brief* kienet tispeċifika li l-Fondazzjoni appellata ma kinitx disposta li tħallas l-ebda ammont addizzjonali apparti d-disa' mija u sittax-il Euro (€916) miftiehma bejn il-partijiet oriġinarjament. Ir-risposta ta' Kerr lanqas ma tista' tiġi interpretata bħala xi aċċettazzjoni taċita jew espressa li l-appellata kienet qiegħda taqbel li l-appellant għandu jingħata ħlas addizzjonali, kemm għaliex fl-*email* tiegħu l-appellant ma ressaq l-ebda pretensjoni għall-ħlas, kif ukoll għaliex mir-risposta ta' Kerr huwa ċar li l-kjarifika mogħtija mill-appellant kienet rigward il-mod kif huwa kien ser jippresta l-inkarigu mogħti lilu, u mhux il-mod kif huwa kellu jithallas. La l-*email* tal-appellant u lanqas ir-risposta ta' Kerr ma jagħmlu riferiment għal xi tip ta' ħlas addizzjonali li kellu jingħata lill-appellant, u għalhekk din il-Qorti ma jirrizultalha li kien hemm l-ebda interpretazzjoni żbaljata tal-fatti mit-Tribunal. Wara kollox kien l-appellant stess li qal li huwa ddecieda l-ammont ta' ħlas li qiegħed jippretendi li jirċievi għal dan il-filmata b'mod unilaterali, mingħajr diskussjoni mal-appellata dwar dan, u mingħajr ma qatt ivverifika mal-appellata jekk hi kinitx taqbel ma' ħlas addizzjonali għal servizzi li l-appellant jinsisti li huma "servizzi addizzjonali." Anki hawnhekk il-Qorti tqis li l-iskambju ta' korrisondenza bejn l-appellant u Kerr jikkonsisti fi spjegazzjoni, min-naħa tal-appellant dwar il-mod kif huwa kien biħsiebu jaqdi l-inkarigu mogħti lilu b'mod sħiħ f'każ li l-persuni li jattendu għall-prestazzjonijiet tiegħu ma jkunux jistgħu jipparteċipaw minħabba problemi ta' mobilità, u mhux bħala servizz addizzjonali li għalih l-appellant qiegħed jippretendi ħlas addizzjonali. Għaldaqstant tqis li l-ewwel aggravju tal-appellant mhuwiex ġustifikat u tiċċdu.

It-tieni aggravju: it-Tribunal skarta għalkollox principji ta' dritt

8. L-appellant jgħid li t-Tribunal injora għalkollox principji ta' dritt, senjatament il-principju li ladarba l-Fondazzjoni appellata bagħtet kopja tal-iskrittura privata lill-appellant sabiex dan jiffirmaha, għamlet dan għaliex riedet li l-ftehim ikun sugġett għall-kitba bħala formalità u li minn dan isegwi li ladarba l-iskrittura baqgħet ma gietx iffirmata mill-appellant, din m'għandha l-ebda effett fil-konfront tiegħu.

Ir-rappreżentanta tal-Fondazzjoni appellata, Giuliana Barbaro Sant xehdet, u mid-dokumenti pprezentati bħala prova jirrizulta li hekk gara, li l-artisti kollha li wrew interess li jippartecipaw f'dan il-proġett kienu ngħataw *brief* bil-miktub bid-dettalji kemm ta' dak li kien mistenni minnhom, kif ukoll ir-rata tal-ħlas li kienu ser jirċievu. F'din il-*brief* gie speċifikat ukoll bil-kitba li l-artisti ma kellhom jedd għall-ebda ħlas ieħor għajr għal dak imsemmi fil-*brief*, u għalhekk l-appellant kien ilu jaf li l-ħlas li kien ser idaħħal mill-partecipazzjoni tiegħu f'dan il-proġett kien ta' €916. U proprju l-iskrittura privata li ntbagħtet lill-appellant kienet tirrifletti dan, kif ukoll dak li kien qiegħed jintqal lid-diversi artisti li ppartecipaw f'dan il-proġett, jgħifieri li l-ħlas massimu li huma setgħu jirċievu għal dan il-proġett kien ta' €600 għal kull wieħed mill-*workshops*, u €300 għall-ispejjeż ta' materjal li huma kellhom jużaw. Fil-każ tal-appellant l-ispejjeż li huwa inkorra kienu jeċċedu t-€300 bi ftit, u għalhekk il-ftehim miegħu dejjem kien li ser jitħallas l-ammont ta' €916.

Prinċipju tad-dritt li ssemma mit-Tribunal u li l-appellant ma jsemmi mkien fir-rikors tal-appell tiegħu, huwa l-prinċipju tal-*pacta sunt servanda* li l-kuntratt huwa liġi bejn il-partijiet li jiffirmawh, kif stabbilit fl-artikoli 992 u 993 tal-Kodiċi Ċivili, li jstipulaw illi:

“992(1) Il-kuntratti magħmula skont il-liġi għandhom saħħa ta’ liġi għal dawk li jagħmluhom.

(2) Dawn il-kuntratti ma jstgħux jiġu mħassra flief bil-kunsens ta’ xulxin tal-partijiet, jew għal raġunijiet magħrufin mil-liġi.

993. Il-kuntratti għandhom jiġu esegwiti bil-bona fidi, u jobbligaw mhux biss għal dak li jingħad fihom, iżda wkoll għall-konsegwenzi kollha li ġġib magħha l-obbligazzjoni skont ix-xorta tagħha, bl-ekwità, bl-użu jew bil-liġi.”

F’deċiżjonijiet tal-Qrati tagħna, dan il-prinċipju jissema diversi drabi bħala l-prinċipju li jirregola l-istatut tal-kuntratti. Hekk pereżempju fid-deċiżjoni fl-ismijiet **Grace Spiteri vs. Carmel sive Lino Camilleri et**, mogħtija mill-Prim’Awla fit-30 ta’ Mejju, 2002, inkiteb illi:

“Il-prinċipju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratti jibqa’ dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali għandu jiġi rispettati u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tiġi osservata. *Pacta sunt servanda.*”

Fid-deċiżjoni fl-ismijiet **Eric Schembri et noe vs. Lewis Baldacchino**, mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Superjuri) fil-11 ta’ Novembru, 1997, inkiteb hekk:

“Il-qofol u l-pedament ta’ kull liġi li qatt saret biex tirregola l-konvivenza soċjali bbażata fuq l-obbligazzjoni sa mill-bidu, cioè *r-rationalis principium*, huwa l-*pacta sunt servanda.*”

Fid-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Appell Ċivili fit-8 ta' Jannar, 2010, fl-ismijiet **Frank Salt Real Estate Ltd vs. Edward Anthony Ellul Sullivan pro et nomine**, inkiteb kif ġej:

“Propriu bl-ewwel artikolu msemmi (992) il-Kodiċi Ċivili jesprimi l-prinċipju illi l-kuntratt, magħmul skont il-liġi, għandu saħħa ta' liġi għall-kontraenti, parteċipanti fih (subinċiż 1 tiegħu). Strettament, u korrettement interpretat, b'dan il-provvediment il-liġi tenfasizza l-kunċett illi dak il-kuntratt ma jstax jiġi riżolut, in linea ta' prinċipju bis-sempliċi volontà unilaterali u ta' xi parti kontraenti, u in effetti, l-istess provvediment jissokta jipprovi illi l-kuntratt ma jstax jiġi mħassar ħlief bil-kunsens ta' xulxin tal-partijiet jew għal raġunijiet magħrufin bil-liġi (subinċiż 2).”

Minkejja dawn il-prinċipji ċari, l-appellant qiegħed jibbaża l-pretensjoni tiegħu fuq rata ta' ħlas li huwa ddeċieda dwarha b'mod unilaterali, mingħajr ma semma xejn lill-Fondazzjoni appellata dwar ħlas addizzjonali pretiż minnu, u mingħajr ma kellu xi forma ta' indikazzjoni mill-istess appellata li din kienet disposta tagħmel ħlas addizzjonali f'każ li jiġi ppruvat li kien hemm xogħol addizzjonali pprestat minnu. Għall-kuntrarju jirriżulta li kemm mill-*briefs*, kif ukoll mil-laqgħat li saru ma' rappreżentanti tal-Fondazzjoni, l-informazzjoni li ngħatat lill-parteċipanti dejjem kienet li l-Fondazzjoni kienet ser tħallas l-ammont ta' €600, flimkien mal-ispejjeż inkorsi mill-parteċipanti għax-xiri ta' materjal addizzjonali, li fil-każ tal-appellant kienu jammontaw għal €316. Jirriżulta wkoll li l-Fondazzjoni appellata bl-ebda mod ma setgħet taċċetta arrangament 'unilaterali' li bih tiffavorixxi lil xi artist jew ieħor, u dan għaliex l-infiq marbut ma' dan il-proġett kien regolat mill-*Public Procurement Regulations* tal-Gvern ta' Malta, u mir-regoli dwar il-mod kif jintefqu fondi tal-Unjoni Ewropea. Il-fatt li l-appellant unilateralment iddeċieda li m'għandux

jiffirma l-iskrittura mibgħuta lilu, ma jfissirx li huwa kellu dritt jiddetta termini u kundizzjonijiet b'mod unilaterali, jew li huwa kellu dritt jimponi fuq l-appellata kundizzjonijiet u termini li qatt ma kien hemm qbil dwarhom bejn il-partijiet. Ċertament li l-fatt li l-iskrittura privata baqgħet ma gietx iffirmata mill-appellant mhijiex xi ħaġa li għandha tigi addebitata lill-appellata, li mill-provi prodotti jirriżulta li għamlet l-almu tagħha sabiex l-appellant jiffirma l-iskrittura u infurmatu diversi drabi li f'każ li huwa jibqa' ma jiffirmax din l-iskrittura, ma setax jithallas lanqas dak li kien gie miftiehem bejn il-partijiet. Huwa għalhekk li tqis li dan it-tieni aggravju mhuiwix mistħoqq u qiegħda tiċħdu ukoll.

Decide

Għar-raġunijiet premissi din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi dwar l-appell tal-appellant billi tiċħdu u tikkonferma d-deċiżjoni appellata fl-intier tagħha.

Spejjeż tal-proċeduri quddiem it-Tribunal u ta' dan l-appell, a karigu tal-appellant.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**